

PATVIRTINTA

Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
direktorius

2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA VAIRUOJANT
LENGVĄJĮ AUTOMOBILIŲ DARBO REIKALAI
NR. 8**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Automobilio ir įrankių eksploataavimo reikalavimų nesilaikymas. Netvarkinga transporto priemonė	Galimos traumos, sunkūs sužeidimai.	Automobilio techninė būklė turi būti periodiškai patikrinama, jo įrenginiai turi būti tvarkingi, atitinkantys automobilį pagaminusios gamyklos eksplataacijos reikalavimus. Nedirbt su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploataavimo reikalavimų.
 Gaisro pavoju	Galimos traumos, nudegimai, sunkūs sužeidimai.	Automobilio elektros įrangos būklė turi užtikrinti kontrolinių elektros prietaisų darbą, nesukelti elektros laidų ir gnybtų kibirkščiavimo; akumulatoriaus baterija turi būti gerai pritvirtinta, be įskilimų ir kitų pažeidimų.
Šlapias, duobėtas kelias, pavojingi kelio vingiai ir susiaurėjimai, stačios nuokalnės ir įkalnės, pavojingi kelkraščiai, intensyvus eismas ir t.t.	Galimos avarijos, traumos, sunkūs sužeidimai.	Transporto priemonę vairuoti atsakingai, laikytis Kelių eismo taisyklių.
Neprognozuojami stichiniai gamtos reiškiniai, klimato sąlygos – vanduo, sniegas ar ledas žiemą, lapų nuokritos rudenį, purvas pavasarį	Galimos avarijos, traumos, sunkūs sužeidimai.	Būtina pasirinkti saugų judėjimo greitį, naudoti tvarkingas, atitinkančias metų laiką padangas.
Nuovargis ir mieguista vairuojančiojo būklė, sveikatos sutrikimai	Galimos avarijos, traumos, sunkūs sužeidimai.	Būtina pasirinkti saugų judėjimo greitį. Reikalui esant sustoti pailsėti. Vairuojant transporto priemonę ar vairavimo pertraukų metu pasijutus blogai, pajutus ūmuis ligos požymius ar pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, nedelsiant sustoti pranešti tiesioginiam vadovui ir kvieсти pagalbą.
 Krentantys daiktai	Galimos avarijos, traumos, sunkūs sužeidimai	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje (automobiliuje) sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi (staigiai stabdant daiktai iš inercijos į automobilio priekį lėks tokiu pat greičiu, kokiu automobilis riedėjo prieš jo stabdymą).

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Darbo vietas, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Palaikyti tvarką darbo vietoje (automobiliuje), neužgriozdinti daiktais. Siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims (kabinos, praėjimų ir pan.), nedelsiant jas išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą. Dėvėti alyvynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos.
 Cheminės medžiagos (naftos produktai, tepalai, išmetamosios dujos ir kt.)	Galimi apsinuodijimai.	Stengtis neįkvėpti cheminių medžiagų garų, esant galimybei stovėti, kad vėjas pūstų cheminių medžiagų garus nuo darbuotojo, o ne į jį. Tiesiogiai liečiantis su minėtomis cheminėmis medžiagomis, būtina rankas apsaugoti pirštinėmis.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai	Nekelti vienam daiktų, krovinių viršijančių leistiną krovonio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovonio masė kartu dirbant kitą darbą: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.

2. Transporto priemonėje turi būti pirmosios pagalbos rinkinys, gesintuvas, avarinio sustojimo ženklas, šviesą atspindinti signalinė liemenė (1 pav.).

1 pav. Saugumo rinkinys automobiliuje

3. Vairuojantis transporto priemonę, prieš pradėdamas vairuoti, turi atkreipti dėmesį į vairo mechanizmo, šviesos ir garso signalų, stabdžių, padangų, stiklų tvarkingumą. Periodiškai tikrinti kuro, tepalų, stabdžių skysčio kiekį. Esant būtinumui papildyti.

4. Pildyti tepalus, langų skystį ar kt., galima tik kai automobilio variklis išjungtas, degimo raktelis ištrauktas iš spynos, ijjungtas stovėjimo stabdis.

5. Prieš atliekant automobilio apžiūrą atidaryti transporto priemonės kapotą, įstatyti stacionarią kapoto atramą.

6. Įsitikinti, ar atrama gerai įstatyta ir esant stipriam vėjo gūsiui, ji nebus pakelta ir kapotas nenukris. Atsargiai, saugoti galvą nuo sutrenkimo.

7. Baigus darbą, uždaryti kapotą ir įsitikinti, kad jis gerai užsifiksavo.

- 1 Aušinimo skysčio plėtimosi bakelis
- 2 Variklio tepalo įpilimo anga
- 3 Variklio tepalo lygio matuoklis
- 4 Stabdžių skysčio bakelis
- 5 Langų plovimo skysčio bakelis

8. ! Darbuotojas, vairuojantis transporto priemonę, turi laikytis Kelių eismo taisyklių reikalavimų.

9. ! Vairuojant transporto priemonę Lietuvoje, su savimi turėti krovinio gabenimo važtarasčius, asmens tapatybę įrodančią dokumentą ir/arba vairuotojo pažymėjimą, automobilio registracijos liudijimą, techninės apžiūros kortelę (apskaitą), transporto priemonės civilinės atsakomybės draudimo liudijimą.

10. Degalinės teritorijoje draudžiama rūkyti. Rūkyti leidžiama tik ne mažesniu kaip 15 m atstumu nuo rezervuarų ir pildymo kolonelių specialiai įrengtose ir atitinkamai pažymėtose vietose.

11. Atliliki remonto ir kitus darbus naudojant atvirą ugnį leidžiama ne arčiau kaip per 20 m nuo degalinės rezervuarų ir pildymo kolonelių.

12. ! Pilant į transporto priemones degalus, būtina laikytis šiu reikalavimų:

12.1. transporto priemonių varikliai turi būti išjungti;

12.2. degalų pylimo sistema turi būti sandari, antgaliai degalamams pilti – techniškai tvarkingi;

12.3. degalai turi būti pilami tiesiai į kuro bakus.
Degalus taip pat galima pilti į tam skirtus indus su sandariais kamščiais.

13. Vairuodamas transporto priemonę su įrengtais saugos diržais, vairuotojas privalo būti juos užsisegęs ir nevežti keleivių su neužsegtais saugos diržais.

14. Vairuojantysis privalo imtis visų būtinų priemonių savo ir keleivių saugumui kelionės metu užtikrinti.

15. Vairuojant privaloma:

15.1. nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir visų mechanizmų darbą;

15.2. atsižvelgiant į važiavimo greitį, gamtines sąlygas ir kelio būklę laikytis tokio atstumo nuo priekyje važiuojančio transporto, kad neatsitrenkti, jeigu teks staigiai stabdyti;

15.3. nedelsiant sustoti, sugedus automobiliui;

15.4. periodiškai tikrinti ir imtis priemonių akmenims bei kitiems daiktams, įstrigusiems tarp ratų padangų pašalinti.

16. Sustabdžius automobilį būtina ijjungti stovėjimo stabdį.

17. Iš važiuojamosios dalies pusės keleiviams leidžiama įlipti į transporto priemonę (išlipti iš jos) tik tuo atveju, jeigu to padaryti neįmanoma iš šaligatvio ar kelkraščio pusės ir jeigu tai bus saugų, netrukdyti kitiems eismo dalyviams.

18. Daiktai, darbo priemonės, prekės transporto priemonėje turi būti padėti taip, kad:

18.1. neblogintų vairuotojui matomumą;

18.2. nepažeistų transporto priemonės stabilumo ir netrukdytų jos vairuoti;

18.3. neuždengtų išorinių šviesos prietaisų, šviesos atšvaitų, numerio, skiriamųjų ženklų ir duodamų signalų;

18.4. nekristų, nekelštų pavojaus žmonėms.

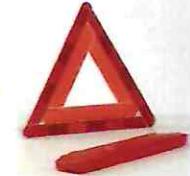

19. Draudžiama dėti daiktus po automobilio sėdyne ar šalia jos. Netinkamai ir nesaugiai padėti daiktai staigiai stabdant gali netikėtai patekti po akceleratoriaus ar stabdžių pedalais ir taip juos užblokuoti.

20. Atlikti smulkų transporto priemonės remontą gali tik darbuotojas, kuris tai moka atlikti ir turi tam reikalingus įrankius.

21. Priverstinai sustojus automobiliui, važiuojamojoje kelio dalyje, būtina: ijjungti avarinę signalizaciją, užsidėti šviesą atspindinčią signalinę liemenę, pastatyti avarinio sustojimo ženklą (2 pav.). Reikalui esant kviečti pagalbos.

2 pav. Veiksmai priverstinai sustojus automobiliui, važiuojamojoje kelio dalyje

22. Prieš išlipiant iš automobilio, įsitikinti, kad situacija kelyje saugi, kad neatvažiuoja kitas automobilis.

23. Atliekant smulkų transporto priemonės remontą:

23.1. remontuodamas automobilį kelionėje, darbuotojas privalo laikytis saugos reikalavimų, nustatytų automobilio remontui ir techniniam aptarnavimui;

23.2. naudoti tik standartines, šiam automobiliui skirtas detales;

23.3. norint pakeisti automobilio ratą, sustoti lygioje vietoje, išjungti variklį, ijjungti stovėjimo stabdį, ijjungti pavarą, pastatyti avarinio sustojimo ženklą, išlaipinti keleivius. Dirbant transporto judėjimo vietose (pvz.: šalikelėje, transporto sustojimo aikštelėse ir pan.), užsidėti šviesą atspindinčią signalinę liemenę.

24. Vykdant pakrovimo ar iškrovimo darbus vadovautis krovos darbų organizavimo reikalavimais.

25. Krovinių pakrovimas į automašinas, tvirtinimas ir aprišimas vykdomas pagal vairuotojų nurodymus. Krovinio svoris transporto priemonėje turi būti išdėstytas tolygiai.

26. Nešant krovinių rankomis, pasirinkti laisvą, be kliūčių, lygų ir trumpiausią kelią.

27. Padėjus krovinių, įsitikinti, ar jis stovi stabliai.

28. Nešant krovinius dviese, žengti ta pačia koja, krovinius nuleisti pagal komandą. Nekelti krovinių per galvą.

29. Vairuojantysis privalo kontroliuoti krovinio išdėstymą ir tvirtinimą, kad būtų laikomasi nustatytų transporto priemonės pakrovimo normų.

30. Darbuotojas pradėdamas važiuoti privalo patikrinti, ar krovinys išdėstytas ir pritvirtintas pagal Kelių eismo taisyklių reikalavimus. Pastebėjus neatitinkti vairuojantysis privalo ją pašalinti. Neįvykdžius šio reikalavimo, važiuoti draudžiama.

31. Lipant į mašiną ar išlipant iš jos, nelaikyti krovinio rankose. Krovinys atnešamas iki mašinos durų, padedamas mašinoje prie durų, įlipama ar išlipama iš mašinos, po to krovinys transportuojamas toliau. Būti atsargiam, lipti atsargiai.

32. Vairuojantysis privalo važiuoti saugiai – pasirinkti greitį pagal aplinkybes, kad išvengtų staigaus krypties keitimo ir stabdymo.

33. Vairuojančiam transporto priemonę draudžiama:

33.1. vairuoti lengvajį automobilį neblaiviam, apsviaugusiam nuo narkotinių arba toksinių medžiagų, sergant arba pavargus;

33.2. perduoti vairavimą kitam asmeniui;

33.3. išpilti naftos produktus ar jais užterštą vandenį į kanalizaciją ar ant žemės;

33.4. rūkyti arti kuro bako ir įrenginių, kuriais teka kuras ar tepalai;

33.5. šildyti automobilio agregatus ugnimi;

33.6. naudoti ugnį tikrinant automobilio akumuliatorių ar jį remontuojant;

33.7. automobilio salone laikyti talpas su kuru ar kitais lengvai užsiliepsnojančiais skysčiais, pašluostes, suteptas kuru ar tepalais;

33.8. vairuojant naudotis mobiliojo ryšio priemonėmis, kai jomis naudojamasi rankomis;

33.9. ilsėtis ar miegoti automobilyje, veikiant varikliui;

33.10. vežti paketeivingus asmenis.

34. Po kelių eismo įvykio, su juo susiję vairuotojai, privalo:

34.1. nedelsiant sustoti ir pasilikti įvykio vietoje, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, arba pastatyti avarinio sustojimo ženklą (gyvenvietėse – ne arčiau kaip 25 m atstumu, o ne gyvenvietėse – ne arčiau kaip 50 m atstumu nuo sustojusios transporto priemonės), nejudinti iš vienos transporto priemonės ir daiktų, susijusių su įvykiu;

34.2. imtis reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji pagalba nukentėjusiam, iškvesti greitą medicininę pagalbą, o jei to negalima padaryti, nugabenti nukentėjusius pakeliui važiuojančia arba savo transporto priemone į artimiausią gydymo įstaigą ir grįžti į įvykio vietą;

34.3. apie įvykį pranešti policijai **bendruoju pagalbos telefonu 112**; užrašyti liudininkus ir laukti kol atvyks policijos darbuotojai;

34.4. imtis priemonių, kad būtų išsaugoti įvykio pėdsakai ir pasirūpinti, kad būtų galima apvažiuoti įvykio vietą.

35. Jei kelių įvykio metu žmonės nenukentėjo, o materialinis nuostolis nedidelis, vairuotojai, jei sutaria vertindami įvykio aplinkybes ir transporto priemonės neturi gedimų, dėl kurių negalėtų važiuoti, pagal šiuo metu galiojančias Kelių eismo taisyklių nuostatas, privalo užpildyti eismo įvykio deklaraciją ir kreiptis tiesiai į draudikus. Pranešti tiesioginiams vadovui.

36. Kilus automobiliuje gaisrui, nedelsiant sustoti, nutraukti kuro tiekimą ir atjungti akumuliatorių. Ugnį gesinti gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga (3 pav.). Reikalui esant kvieсти ugniagesius **bendruoju pagalbos telefonu 112**. Visais atvejais informuoti tiesioginį vadovą.

3 pav. Transporto priemonės gesinimas

37. Vairuojant transporto priemonę pasijutus blogai, nedelsiant sustoti, pranešti tiesioginiams vadovui, kviesti greitą medicinos pagalbą **bendruoju pagalbos telefonu 112** arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą.

38. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiams vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.